

BESCHOUWING VAN DE KOFFIJVEILINGEN DER N. H. M. IN 1864.

Daar dit onderwerp in dit Tijdschrift meermalen ter sprake werd gebracht, zal het wel niet overbodig geacht worden indien wij het afgelopen jaar 1864, waarin eene veranderde wijze van veilen voor 't eerst in toepassing werd gebracht, eens aan een gezet onderzoek onderwerpen.

Wij zullen de eerste zijn om toe te geven, dat het tijdvak van één jaar eigenlijk nog wat te kort is om bepaalde gevolgtrekkingen over het meer of min goede van het nieuwe systeem te kunnen maken en om al het voor- of nadeel, dat de handel gedurende dat tijdvak ondervond, op rekening van dat nieuwe stelsel te plaatsen. Maar toch zullen onze beschouwingen welligt kunnen medewerken om eenig meer licht over de zaak te verspreiden; en zoo het ons dan ook aangenamer en gemakkelijker zoude gevallen zijn, hadden wij aan een ruimer tijdvak onze aandacht kunnen wijden, vooral om tot vergelijkende toepassing te komen met een voorafgegaan tijdvak van ruim 35 jaren, zoo vormt toch het afgelopen een *geheel*, dat zeker de beschouwing niet onwaardig is en dat tot menige gevolgtrekking leiden kan.

Wij achten het onnoodig een volledig overzicht te leveren van de wijze van veilen vroeger door de N. H. M. gevolgd, met al de nadeelen aan dat systeem verbonden en die zich hoe langer hoe meer moesten openbaren. Meermalen, zoo wel in afzonderlijke geschriften, door ons en anderen, als ook in dit tijdschrift, werden die nadeelen op wetenschappelijke en praktische gronden duidelijk uiteengezet. Genoeg zij het in herinnering te brengen, dat de N. H. M. van 1827 tot en met 1834 *drie* veilingen 'sjaars hield en van 1835 tot en met 1857 *twee* veilingen 'sjaars; *iedere* dezer beide veilingen (eene in het voorjaar en de andere in het najaar) bestond echter uit twee of drie veilingen, waarvan ééne te Amsterdam, ééne te Rotterdam en, eens in het jaar, eene te Middelburg, met slechts zeer weinige dagen tusschenruimte, gehouden werd. In 1858 werd deze veilingwijze in zoover gewijzigd, dat iedere der twee veilingen *in ééns*

en dus zonder splitsing gehouden werd, ééne veiling te Amsterdam en ééne veiling te Rotterdam.

Reeds sedert jaren (*) verhieven zich stemmen tegen de door de N. H. M. gevolgde verkoopwijze en werd met meer of minder klem van redenen aangetoond, dat het stelsel in zich zelf verkeerd was. Aanvankelijk werd in deze afkeurende beschouwing slechts door weinigen gedeeld, doch allengs groeide het aantal aan van hen die het nadeelige van het stelsel begonnen in te zien, totdat eindelijk de overtuiging vrij algemeen gevoeld werd, dat het sedert jaren gevolgde en, trots zoo veranderde omstandigheden, onveranderd gebleven systeem, niet deugde en verbetering dringend noodzakelijk was. Slechts enkelen, wier eigenbelang, naar hunne meening, daarbij speciaal betrokken was en door eene verandering in gevaar zou kunnen worden gebragt, hielden zich nog krampachtig aan het oude vast en zagen in iedere voorgestelde wijze tot verbetering eene onvergeefelijke roekeloosheid. Onder het oude systeem hadden zij veel en gemakkelijk geld verdiend, het was dus niet te verwonderen, dat zij dat gemak en die winst ongaarne bedreigd zagen.

Aan de vrij algemeen gevoelde behoefte tot verandering werd eindelijk in 1864 voldaan. De N. H. M. brak voor goed met de oude sleur en bragt in dat jaar in 9 maandelijksche veilingen, waarvan de eerste den 16 Maart en de laatste den 23 Nov. gehouden werd, 834.180 balen aan de markt, die tot afwisselende prijzen alle koopers vonden. De prijzen van die 9 veilingen dooreen genomen, bedong de Maatschappij in dat jaar voor hare goed ord. Java koffij $43\frac{2}{5}$ c., dus circa $43\frac{1}{4}$ c., per $\frac{1}{2}$ Ned. pond. (†)

Heeft nu, aanvankelijk, de veranderde wijze van veilen beantwoord aan de verwachting, die de voorstanders daarvan hadden? Dit is hetgeen wij thans wenschen te onderzoeken.

Dit onderzoek moet zijn tweeledig, en zich uitstrekken tot:

- I. de belangen van den handel; en
- II. het belang van 's Rijks schatkist.

I. Nadat in de September-veiling van 1863 de goed ord. Java

(*) De oppositie dagteekent reeds van 1847.

(†) Het zal welligt overbodig zijn, den lezer te doen opmerken, dat de prijsnotering van goed ord. Java koffij, waaruit verreweg het grootste gedeelte der aanvoeren bestaat, de maatstaf aangeeft van de marktwaarde van het artikel in het algemeen.

koffij met 46c betaald was geworden, liep de markt langzaam terug, zoodat in het begin van December 1863, die soort tot 44½ en zelfs tot 44 c. te koop was. De prijs verbeterde zich evenwel terstond, nadat in diezelfde maand de N. H. M. officieel had aangekondigd, dat zij hare eerste veiling voor 1864 zou houden in Maart, en dat daarin eene hoeveelheid van c. 80 m. balen zou worden aangeboden. Het was nu duidelijk, dat de N. H. M. met het oude systeem gebroken had en voortaan maandelijksche in plaats van halfjaarlijksche veilingen houden zou. Deze tijding werd (behoudens enkele uitzonderingen) door den handel met blijdschap ontvangen, want men was het oude systeem moede en voorzag nu, door een meer natuurlijken toestand, eene betere toekomst; de prijs verbeterde zich dan ook weldra en voor het einde van 1863 was die weder 45½ c., terwijl in de eerste veiling van 16 Maart 1864 de goed ord. Java koffij met 45½ à 46 c. betaald werd.

Deze prijs hield echter na de veiling niet lang stand en terwijl de volgende veiling, in April, omstreeks ½ c. lager afliep, daalde de markt voortdurend tot in de maand September toen de waarde in de veiling niet hooger bleek te zijn dan 40½ à 41 c. In de October-veiling vertoonde zich echter eene beterschap: men betaalde 41½; terwijl in de laatste veiling, die den 23 Nov. gehouden werd, de waarde weder aanzienlijk gerezen was en men voluit den prijs der Maart-veiling betaalde, 46 c. voor goed ord. Java koffij.

Nu zal men, bij eene oppervlakkige beschouwing zeggen, dat de handel in het afgelopen jaar, ten opzichte van het koffij-artikel, geene redenen tot tevredenheid heeft gehad. Immers bij eene voortdurende daling tot in het najaar, hebben de koopers in de veilingen wel op hunne inkoopen kunnen *verliezen*, maar niet kunnen *winnen*. 't Is volkomen waar; maar — en daarom spraken wij van een *oppervlakkige* beschouwing — 't komt er op aan om te weten of dit nu de schuld is van de *maandelijksche* veilingen en of het beter dan wel slechter nog zou geweest zijn onder het oude systeem van slechts twee massale veilingen in 't jaar?

Wij voor ons meenen ons stellig overtuigd te mogen houden, dat de loop der prijzen, ware het oude systeem behouden gebleven, een andere zou geweest zijn, en wij zullen onze gronden daarvoor opgeven. Tegen het eind des jaars 1863 was, gelijk wij boven gezien hebben, de prijs voor goed ord. Java koffij 44½ à 44 c. Er was bij de handelaars in 't algemeen veel voorraad overgebleven; de stemming was, om deze en andere redenen, flauw en daar de afzet gedurende den winter en het voorjaar den voor-

raad bij de handelaars wel niet aanzienlijk zou hebben doen vermindern, zou, in het vooruitzicht eener gewone voorjaars-veiling van \pm 400 m. balen, de daling naar alle waarschijnlijkheid verderen voortgang hebben gemaakt en moeilijk is het te gissen, tot welken prijs eene zoodanige hoeveelheid, koopers zou hebben gevonden. Wij willen geen cijfer noemen, maar achten het hoogstwaarschijnlijk dat het, met het oog zoowel op de positie van het artikel zelf als op de politieke omstandigheden van dien tijd, *aanzienlijk* beneden de straks genoemde waarde van begin December 1863 zou geweest zijn.

Zou het tegenovergestelde wel mogelijk hebben *kunnen* zijn? Er was in Nederland nog veel koffij in de tweede hand overgebleven en de politieke omstandigheden in Noord-Duitschland maakten de handelaars in Duitschland, onze hoofd-afnemers, zoo omzigtig, dat zij huiverig waren meer te koopen dan zij voor 't oogenblik dringend noodig hadden. Voeg hier bij den stand der geldmarkt, die tamelijk gespannen was (*) en dan meenen wij te mogen vragen of het waarschijnlijk is, dat er zich koopers, tot goede prijzen, voor eene groote hoeveelheid koffij zouden hebben opgedaan? Behoeft hier te lande was er niet genoegzaam: men had nog vrij voldoende voorraad; (†) de hoofdkoopers in het buitenland hadden slechts op 't oog zich te voorzien van het strikt noodige; speculanten waren niet te verwachten, tenzij tot verlaagde prijzen; en onder de toenmalige omstandigheden hadden die prijzen dan ook zeker eene zeer *aanmerkelijke* verlaging moeten ondergaan, alvorens speculanten te bewegen hunne gelden er aan te wagen.

Gerust mag nog hierbij worden gevoegd, dat de medewerking van vele der voornaamste koopers in de veilingen allengs verflaauwd was, daar men steeds meer en meer tegen het oude veilingstelsel werd ingenomen, dat allengs meer tot demoralisatie leidde. Ook begonnen die koopers, die de waar meer direct tot den consument brengen, zich meer en meer terug te trekken en zich slechts voor korten tijd in de veilingen te voorzien. Bij een langer volhouden van het oude stelsel zou dus onvermijdelijk, door de ongeneigdheid van den werkelijken koffijhandel om zich te laten dwingen voor een half jaar in zijne behoeften te voorzien, de waarde door speculanten bepaald zijn geworden, daar deze den boventoon in

(*) De disconto was Januarij 1864 hier te lande 5 pCt. en bleef maanden lang op dat cijfer, om, na zeer tijdelijke verlaging op $4\frac{1}{2}$, spoedig weder tot 7 pCt. te stijgen.

(†) De voorraad op ontvangedullen bedroeg in den aanvang van 1864 151,784 balen.

de veilingen zouden verkregen hebben. Dat zoodanige toestand op het nadeel van het algemeen, en zeker niet het minst op dat van de verkoopers, zou hebben moeten uitloopen, springt dadelijk in 't oog. Een ieder, die met den koffijhandel bekend is, zal moeten erkennen, dat men aan de grens van dezen toestand genaderd was, en dikwerf hebben wij dan ook hooren beweren, dat het oude stelsel, bij langer volhouden, zich zelf zou hebben moeten vernietigen.

Hebben wij ons in deze beschouwing niet aan overdrijving schuldig gemaakt, dan gelooven wij als bewezen te mogen aannemen, dat door het tijdig bekend maken van de nieuwe wijze van veilen en het aan de markt brengen van slechts eene hoeveelheid van 79.858 balen in de eerste veiling van 1864, de markt voor eene daling is bewaard gebleven, en de particuliere houder van koffij bovendien gelegenheid heeft gehad, veel meer van zijnen voorraad af te zetten, dan hij zou gehad hebben, ware de N. H. M. naar ouder gewoonte met eene massa van ± 400 m. balen aan de markt gekomen, om die op ééns te verkoopen.

't Is waar, dat sedert die eerste veiling de prijs zich niet kon staande houden. Licht mogelijk dat het vermoeden juist is, dat men in die eerste veiling den prijs eenigzins overdreven heeft en dat, ware men algemeen minder onder den traditionelen indruk eener voorjaars-veiling geweest, men met iets minder drift om te koopen, de prijzen iets lager had kunnen zien gaan. Maar toch men *wist*, dat er eene maand later weder eene veiling zou komen, om daarna iedere maand weder door eene andere gevolgd te worden; wie dus in die Maart-veiling kocht, meer dan voor zijn behoefte, deed het vrijwillig.

Zou echter de daling, die op de eerste veiling volgde, niet hebben plaats gehad of geringer geweest zijn, indien de prijs iets lager geweest ware? Wij achten het niet waarschijnlijk. Immers die daling, die inderdaad niet plotseling, maar vrij regelmatig plaats vond, had haren grond niet in die veilingen, maar wel in de algemeene omstandigheden, en bij andere artikelen in het algemeen, die mede in prijs daalden, kon het koffij-artikel toch wel geene uitzondering maken. Het geld *bleef* duur, de Duitsch-Deensche oorlog kwam niet zoo spoedig tot eene beslissing en ieder handelaar nam hoe langer hoe meer de meest mogelijke omzigtigheid in acht. Zou de markt, na eene gewone voorjaars-veiling van ± 400 m. balen, tot welken prijs dan ook, zich onder die omstandigheden gesouteneerd hebben? of zouden misschien de

particuliere houders van koffij, koopers in de voorjaars-veiling, met hun voorraad de markt niet nog meer door hunne aanbiedingen gedrukt hebben dan nu de N. H. M. deed, die, door matige hoeveelheden op bepaalde tijden aan de markt te brengen, deze voorzag zonder haar te overvoeren?

Ofschoon voorzeker niemand, met den handel bekend, de ongelukkige periode, einde 1857 begin 1858, vergeten zal zijn, zoo is 't echter niet overbodig, eens in herinnering te brengen, hoe 't toen met het koffij-artikel liep. In September 1857 zou de N. H. M. 573,195 balen veilen; 191,360 balen daarvan verkocht zij te Rotterdam tot 41 c. voor goed ord. Java; doch drie dagen later, in hare Amsterdamsche veiling, was zij genoodzaakt, wilde zij den prijs niet drukken en de koopers der Rotterdamsche veiling niet ongelukkig maken; van de aangekondigde 343,289 balen, 178,285 balen op te houden, de Middelburgsche veiling van 38,546 balen geheel in te trekken en dus die 216,831 balen, waarvan na de veiling alleen 2617 balen speciale kwaliteiten, uit de hand verkocht werden, weder gedurende een half jaar in hare pakhuizen te bewaren. En toen zij in Maart 1858 in hare gewone voorjaars-veiling 495,809 balen aan de markt bragt, bedong zij slechts $27\frac{1}{2}$ c., dus *dertien en een halve cent* minder dan een half jaar te voren. En dit verlies in prijs werd niet alleen door de N. H. M. geleden; neen, de handel deelde, met den voorraad dien hij nog had, daarin op geduchte wijze. En nu vergelijkte men de omstandigheden van toen en van het afgelopen jaar. Toen, in 1857/1858, heerschte er eene hevige handelscrisis en de wisseldisconto op de hoofd-geldmarkt, Londen, was in het ergste oogenblik 10 pCt.; in 1864 was de handel-crisis niet zoo hevig, maar de politieke omstandigheden waren daarentegen gedurende eenigen tijd zorgwekkender dan toen; terwijl de disconto wel niet tot 10 pCt., maar toch tot 9 pCt., steeg, zoo als die in September 1864 te Londen genoteerd werd en zich gedurende vrij langen tijd staande hield.

Zou het zoo ongerijmd zijn de mogelijkheid aan te nemen, dat bij het behoud der twee jaarlijksche massale koffij-veilingen, de vrij gelijke omstandigheden van 1857/58 en 1864 tot vrij gelijke uitkomsten zouden geleid hebben?

En nu nog iets met betrekking tot den handel in 't algemeen; niet dien van koffij in 't bijzonder.

Een der hoofdbezwaren tegen de massale koffij-veilingen was dit: dat zij op bepaalde tijden des jaars en gedurende een vrij geruim tijdsverloop te groote krachtsinspanning, voorna-

melijk ook van financielen aard, van den handel voor één artikel vorderden, waardoor dan natuurlijk de handel in andere artikelen eenigermate lijden moest. Immers zit men tot over de schouders in een artikel, dan kan men aan andere artikelen niet die aandacht wijden, die men wel zou wenschen. Het nieuwe systeem komt aan dit bezwaar te gemoet: het verdeelt de krachten en de werkzaamheid van den handel over verschillende tijdstippen en vraagt niet zoo enorme kapitalen in eens. En het is voor de geldcirculatie geen gering voordeel, dat het kapitaal, dat op slechts *twee* tijdstippen van het jaar disponibel moet zijn, over 9 of 10 tijdstippen verdeeld wordt. De handel in andere artikelen, zoowel als die in koffij, de handel in 't algemeen, kan niet anders dan daarbij winnen. En nu spreke men niet van faciliteit van betaling, vroeger meer gegeven dan nu; wij zullen der N. H. M. om hare vroegere faciliteit niet hard vallen, maar een systeem, dat zoodanige faciliteit tot eene *noodzakelijkheid* maakte, kon wel eens, ook al om *die* reden, een slecht systeem geweest zijn.

Wij zouden hier nog veel meer kunnen bijvoegen tot bestrijding van het oude en verdediging van het nieuwe veilingstelsel, vreesden wij niet te uitvoerig te zullen worden. Het tweede punt onzer beschouwing zal ons overigens nog wel aanleiding tot opmerkingen ook van handelsbelang geven.

II. In hoofdzak komt de vraag, die wij ons thans ter beantwoording voor te stellen hebben, hierop neder, of, in 't afgelopen jaar, 's Rijks schatkist door het veranderde veilingstelsel *voor- of nadeel* gehad heeft? Met andere woorden, of niet alleen die verandering gunstigen of ongunstigen invloed op de handelsbeweging in 't algemeen, en dus *indirect* op de inkomst der schatkist gehad heeft, maar ook of de voor de gouvernements-koffij in 1864 bedongen prijzen onder het oude systeem hooger dan wel lager zouden geweest zijn?

Wij aarzelen geen oogenblik te verklaren, dat, naar onze innigste overtuiging, 's Rijks schatkist bij de verandering grootelijks is bevoordeeld geworden en dat zij voor hare koffij veel hoogere prijzen bedongen heeft, dan onder het oude systeem waarschijnlijk het geval zou geweest zijn. Men verlieze vooral niet uit het oog de voor den handel zoo hoogst ongunstige omstandigheden van het jaar 1864 en vrage zich dan af, of er waarschijnlijkheid was dat de daling in het laatst van 1863 zou opgehouden en plaats gemaakt hebben voor prijsverbetering? Hiertoe bestond bij den

aanzienlijken voorraad, bij de donkere vooruitzigten van politieken en financielen aard en bij de terughoudendheid van alle koopers, niet de minste kans; wel tot het tegendeel. En als nu de oude groote voorjaars-veiling eens tot lageren, misschien *veel* lageren, prijs dan die van einde 1863 ware afgeloopen, welken prijs zou de Regering dan in hare September-veiling, juist in het ergste moment der geldcrisis, bedongen hebben? Wij willen geen cijfers noemen, noch zelfs gissen, maar wijzen alleen op het hierboven aangevoerde betreffende de jaren 1857/58. Toen, in 't voorjaar van 1858, ontving de schatkist voor de goed ord. Javakoffij $13\frac{1}{2}$ c. per $\frac{1}{2}$ Ned. pond *minder* dan een half jaar te voren, of 33 pCt. minder; thans bedraagt het verschil tusschen den middenprijs van 1864 en dien van het vorige jaar slechts *een paar* centen, of circa 5 pCt. (*) Wij voor ons hebben de stellige overtuiging dat, juist in het jaar 1864, het nieuwe systeem de schatkist voor groote verliezen heeft gevrijwaard, die zij anders ongetwijfeld zou hebben ondervonden. Zou men werkelijk denken (wij vroegen het hierboven reeds) dat juist het groote koffij-artikel eene uitzondering zou hebben gemaakt op alle andere hoofdartikelen en zich in prijs zou hebben staande gehouden of verbeterd, terwijl nagenoeg alle andere daalden?

Men heeft wel eens getracht te beweren, dat de andere koffijsoorten, zoo wel hier te lande als op de met ons concurrerende hoofdmakten, niet in dezelfde verhouding zouden zijn gedaald als onze Java-koffij, om de schuld daarvan dan op het nieuwe veilingssysteem te werpen. Dat Brasiel en Domingo koffij hier te lande niet in volkomen gelijke verhouding, en iets minder dan de Java koffij, daalden, is juist; maar de oorzaak is niet ver te zoeken: zij bestond in den zeer kleinen voorraad, die van die soorten aan onze markt aanwezig was en de dientengevolge genoegzaam nominale prijsnotering. Wat overigens de met ons hoofdzakelijk concurrerende markten betreft, zoo

(*) In de voorjaars veiling 1863 bedong de goed ord. Java koffij $45\frac{1}{2}$, in de najaars veiling 46 c., dooréén dus c. $45\frac{3}{4}$ c.; in de 9 veilingen van 1864 dooréén c. $43\frac{1}{4}$ c.

Den hoogsten prijs van goed ord. Java koffij op 46 c. en den laagsten op $40\frac{1}{2}$ aangenomen, zou een verschil opleveren van c. 12 pCt. Men moet echter hierbij in het oog houden, dat te beginnen met de Mei-veiling, de kwaliteit der goed ord. Java koffij merklijk geringer was dan vroeger. Dit verschil in kwaliteit mag gerustelijk op 1 c. worden aangenomen; en wanneer men dit in het oog houdt, wordt het grootste verschil tusschen den *hoogsten* en *laagsten* prijs voor goed ord. Java koffij in 1864 c. 10 pCt., terwijl op het laatst des jaars de prijs zich weder aanzienlijk verbeterde. Het verschil tusschen $43\frac{1}{4}$ c. middenprijs van 1864 met $45\frac{1}{2}$ c. middenprijs van 1863 is circa 5 pCt.

is de bewering onjuist; de dalende en daarna rijzende beweging hield volkomen gelijken tred met die hier te lande. Te Hamburg daalde goed ord. Braziël koffij van $7\frac{3}{8}$ tot op $6\frac{1}{8}$ sh., dus nagenoeg 10 pCt.; te Londen dezelfde soort van $71\frac{1}{3}$ voor zeilende ladingen tot op 62/6, dus omtrent 11 pCt. en de native Ceijlon, van $71\frac{1}{2}$ tot op 64/6, dus c. 9 pCt. (*) Overigens is het volstrekt niet waar, dat de loop der prijzen der onderscheidene koffij-soorten zich altijd in dezelfde verhouding naar elkander regelt; in 1847 betaalde men aan onze markten de goed ord. Java koffij met 20 c., de Braziël met 19 c.; in den loop van 1857 was die verhouding $43\frac{1}{2}$ en 33 c. begin 1860 $38\frac{1}{2}$ en 35, in Aug. 1862 weder 46 en 38 à 39 c. Meer of minder voorraad van, of vraag naar de eene of andere soort deed het verschil tusschen Java en Braziël koffij soms 10 c., soms slechts 1 à 2 c. zijn.

De voorstelling van de voordeelen van 's Rijks schatkist, die wij hierboven uiteen zettenden, berust, zal men zeggen, alleen op *redenering*. Wij geven het toe, in zoo verre, dat men, bij gebrek aan wiskunstige zekerheid, zich wel met redenering moet behelpen; het komt er maar op aan of de redenering *juist* en op goede gronden gebouwd is. Wie dit, in hetgeen wij ter neder schreven, niet vindt zal ons, door aanwijzing van hetgeen waarin wij ter goeder trouw mochten gedwaald hebben, grootelijks verplichten.

Maar er zijn nog andere voordeelen, en wel met volkomen *zekerheid*, aan te wijzen, die de schatkist, door de nieuwe wijze van veilen genoten heeft en verder genieten zal. Zij zijn:

1°. Besparing van pakhuishuur, brand-assurantie en rente, doordien de N. H. M. vroeger een grooten voorraad koffij gedurende langen tijd, soms een half jaar of meer nog, in hare pakhuizen moest opgeslagen houden, terwijl deze termijn zich, wanneer de periode van overgang eens voorbij zijn en de M. haren ouden voorraad successievelijk opgeruimd hebben zal, voortaan tot eene veel kleiner hoeveelheid gedurende ééne maand, hoogstens twee maanden (de winterstilstand natuurlijk uitgezonderd) bepalen zal.

(*) De Braziël koffij begin October te Londen gedaan tot 62/6, daalde daarna, ten gevolge van aanvoeren, tot op 58/ à 60/ juist toen onze markt voor Java-koffij zich weder verbeterde. Een bewijs dat de waarde-verhouding der onderscheidene soorten op verschillende markten zich niet altijd met juistheid naar elkander regelt. In zekeren zin zelfs zijn die verschillende koffij *soorten* als verschillende *artikelen* te beschouwen.

2°. Minder teruggang in kwaliteit van die koffijsoorten, die door lang liggen in waarde verminderen, en minder gewigtverlies door indrooging van versch aangebragte koffij.

3°. Besparing van kosten door het opheffen van het sorteerloos vroeger door de makelaars genoten.

4°. Juistere prijzen in verhouding tot de werkelijke waarde der onderscheidene koffijsoorten. Vroeger toch werden, met overdreven, ja soms roekelooze, vrijgevigheid, mindere en betere koffijsoorten onder eene pakking of nommer in de veiling gebragt en het monster alleen van de *mindere* soort uitgegeven, dat dan tot maatstaf voor den prijs diende en waardoor de betere koffij in zoodanige pakking dan ook natuurlijk doorgaans te laag betaald werd. (*)

5°. Meer gewigt door juistere weging met halve ponden.

6°. Betere waarde-bepaling door het opbieden met $\frac{1}{4}$ c. en de daardoor mogelijk geworden onderlinge mededinging der koopers zelven. Het voordeel van deze verandering is in de veilingen van 1864 duidelijk uitgekomen.

Deze voordeelen zullen wel door niemand tegengesproken worden: zij zijn, gelooven wij, duidelijk en tastbaar. Wij zouden nog daarbij kunnen voegen de minder groote en kortere credieten door de Handelsmaatschappij te verleenen; dit is echter meer een voordeel voor de Maatschappij dan voor de schatkist, daar de eerste borg is voor de betaling van de gekochte produkten; en in de tweede plaats de maandelijksche in plaats van halfjaarlijksche stortingen van het netto provenu in 's Rijks schatkist.

Eindelijk zal ook de schatkist er indirect voordeel bij hebben wanneer de veranderde veilingswijze, tot verlevendiging van den handel in 't algemeen en ruimere omzettingen in andere artikelen, zoo als wij meenen te mogen vertrouwen, aanleiding geeft.

(*) Een klein bewijs is hier welligt niet overbodig. In de laatste halfjaarlijksche veiling (September 1863) kwam een Nommer voor van 7840 balen, waarvan de waarde, volgens monster, 40 c. was en dat dus tot dien prijs door de makelaars combinatie zoude gekocht zijn geworden. Vermoeden of wetenschap dat zich onder deze pakking betere koffij bevond dan het uitgegevene monster was echter oorzaak dat 2378 balen tot 42 c., 248 balen tot 43½ c. en 567 balen tot 44 c. werden uitgekocht. Het restant, hetwelk geacht werd door het uitgegeven monster gerepresenteerd te zijn, werd tot 40 c. door de makelaars combinatie voor de gecombineerde orders gekocht en daarop ten slotte de helft door haar aan de koopers gekort. Van de later gebleken betere uitvalten in onderscheidene nommers dier veiling zullen wij maar zwijgen.

En welke bezwaren hoort men, ook nu nog, tegen het veranderde systeem opperen? De een zegt: het jaar 1864 heeft het vonnis reeds geveld: de lagere prijs dan in 1863 en 1862 heeft het bewezen dat kleine veilingen tot lagere prijzen leiden. De ander roept uit: het is gedaan met onze koffijmarkt! Nederland zal niet meer de toongever aan de andere markten zijn. Een derde houdt zich vast aan de zoo meermalen verkondigde apodictische bewering, dat groote zaken groot moeten behandeld worden, dat massale veilingen de koopers trekken, dat, hoe grooter de veilingen zijn, hoe hoger ook de prijzen zijn zullen. Een vierde zegt het roekeloosheid te achten, een veilingstelsel te verlaten, waarbij de schatkist zoo veel voordeelen gehad heeft en ziet in de toekomst niets dan lagere prijzen met verdwijning van het batig slot in 't verschiet.

Laat ons zien wat er van die bezwaren is.

Ofschoon wij herhalen wat wij in den aanvang reeds zeiden, dat het tijdvak van één jaar eigenlijk te kort is om tot vergelijking te kunnen dienen met een vroeger tijdvak van bijna 40 jaren, en wij, waren de prijzen van 1864 eens hooger gelopen dan vroeger, voorzeker niet tot hen zouden behoord hebben, die dit alleen aan het veranderde systeem hadden toegeschreven, zoo heeft men echter in dit betrekkelijk kort tijdsverloop reeds genoeg ervaring kunnen opdoen om te kunnen beslissen of het goed is, dat de Regering met het oude systeem voor goed gebroken heeft. Of het nieuwe systeem in alle opzigten volmaakt is, en volstrekt geene wijziging meer behoeft, dit is een andere vraag.

En behoeven wij dan te zeggen dat het naar onze meening goed, ja dringend noodzakelijk, was dat het oude systeem afgeschaft werd? De overtuiging dat het oude niet meer deugde en verouderd was, is bij den handel thans zoo algemeen, zelfs bij hen die met het nieuwe niet te vreden zijn, dat wij gelooven, dat, met zeldzame uitzondering welligt, er niemand is die de oude massale half-jaarlijksche veilingen terug wenscht. (*) Zij waren voor den handel en voor den schatkist bepaald nadeelig: de prijzen — 't is vroeger herhaaldelijk uiteengezet — hadden geen natuurlijken grondslag door de groote massa waarmede de markt op gegeven tijdstippen, op eenmaal werd overstelpt en door de kunstnarigen die het gevolg

(*) Zie o. a. ook een artikel in het laatste November nummer van dit tijdschrift, blz. 397, met den schrijver waarvan wij echter van gevoelen verschillen. De door hem voorgestelde twee-maandelijksche veilingen, zouden naar ons oordeel een bedenkelijken *terugtrek* zijn op het ingeslagen pad van vooruitgang.

der inrigting van die veilingen waren. De handel voor zijne behoeften, en de Regering voor haren verkoop, lagen beiden in onnatuurlijke banden gekneld en konden niet vrij handelen. De geldcirculatie in 't algemeen kreeg door de opeenhooping van betalings-schuld tweemaal in 't jaar, eene onnatuurlijke rigting. De buitenlandsche koper voorzag zich *na* de veiling telkens van het voordeelgste en liet het minder voordeelgste aan de Nederlandsche handelshuizen, die voorkeopen *moesten*, over. (*) De Nederlandsche koopers *moesten* groote credieten aan het buitenland verleen. Door onjuiste sortering der koffij in groote pakkingen (†) waarvan het uitgegeven monster eigenlijk eene mystificatie was, leden zoo wel de koopers als de verkoopers verliezen; terwijl eindelijk de zoo uitermate gekunstelde toestand dezer veilingsmethode, ontwikkeling van eigen handel tegenhouden en nadeelig op den omzet in andere artikelen werken moest. Deze breede lijst van bezwaren zou nog met vele van meer ondergeschikt belang kunnen vermeerderd worden.

Wij willen volstrekt geene veroordeeling uitspreken over het oorspronkelijk denkbeeld om bij den aanvang der Gouvernements toevoeren de koffij bij groote hoeveelheden te gelijk, op gezette tijden aan de markt te brengen en daardoor de aandacht van het buitenland tot ons te trekken. Wij gelooven dat dit *torn* goed gezien was, alleen als middel tot vestiging onzer markt; maar om datzelfde systeem, onder zoo zeer veranderde omstandigheden nagenoeg geheel onveranderd te behouden, en schreef men in 1830/34 veilingen uit van 50 à 70 m. balen, later veilingen van 400, 600 ja zelfs 700 m. balen koffij te houden, dit was naar onze meening eene kapitale fout. Was het houden van, voor *dien* tijd groote,

(*) Overbekend is het dat de buitenlandsche koopers in den regel geene orders meer *vóór* de veilingen gaven; dat zij op de door de N. H. M. uitgegeven monsters volstrekt geen acht meer sloegen, maar eerst *na* afloop der veilingen kochten op zoogenaamde *uitval monsters* van partijen die de Nederl. handelshuizen hadden moeten voorkeopen. Viel de kwaliteit mede, dan wilde de buitenlander de koffij wel hebben — tot veilingsprijs altijd; — viel zij tegen, dan liet hij er den Nederlandschen voorkeoper mede zitten. Voorwaar geen aangename soort van handel!

(†) Hierin is in de laatste jaren wel eenige verbetering gebragt. Zoo groot als b. v. in de veiling van Sept. 1859 waarin ééne pakking van 159000 balen voorkwam, die onmogelijk in haar geheel aan het daarvan uitgegeven monster kon beantwoorden, waren zij wel niet meer, maar toch waren zij dikwijls veel te groot en onjuist zamengesteld.

veilingen, vroeger noodig om onze markt te vestigen, men had, toen door de toenemende aanvoeren dat doel bereikt was, het gekunstelde systeem moeten vaarwel zeggen en een meer natuurlijken toestand in 't leven moeten roepen. Wij zullen 't niet tegenspreken dat Neerlands handel en schatkist aan het oorspronkelijk veiling systeem iets te danken hebben; evenmin als wij 't zullen loochenen, dat Englands scheepvaart door Cromwell's *navigation-act* eene groote uitbreiding verkregen heeft. Maar waarom schafte Sir Robert Peel die *navigation-act*, die zooveel goed had gedaan, dan af? Eenvoudig omdat ze niet meer van zijnen tijd was en hare uitwerking reeds gehad had. Even zoo was 't het geval met de Nederlandsche massale periodieke veilingen, reeds voor lang door velen op praktische en wetenschappelijke gronden veroordeeld.

Om de bezwaren door de praktijk aan het licht gebracht weg te nemen, diende er voor het veroordeelde systeem een ander in de plaats te worden gesteld en dan lag het voor de hand, dat men in de allereerste plaats trachten moest een gekunstelden toestand tot eenen zoo natuurlijk mogelijken terug te brengen. Men behoefde daartoe slechts het oog te slaan zoowel op de lessen der wetenschap, als op hetgeen op andere groote handelsmarkten plaats had; daar werden koffij en alle andere artikelen *voortdurend* aan de markt gebracht en niet systematisch opgezouten om ze op gezette tijden, slechts een paar malen 's jaars, in veiling te brengen. Daar, in den vreemde, en bij ons bij den particulieren handel, was evenwel ieder aanvoerder geheel zijn eigen meester en kon zijne goederen aan de markt brengen of terughouden, al naar zijn belang zulks medebragt. *Dit* kon nu echter ten onzen, bij de Maatschappijveilingen, niet zoo worden toegepast: het Gouvernement, dat nu eenmaal planter en koopman *is*, kan niet op volkomen gelijke wijze als een particulier koopman handelen, zonder in tal van moeilijkheden te geraken en zich aan het verwijt van willekeur bloot te stellen. Daarenboven was de N. H. M., als consignataris van de Regering, volgens hare statuten verplicht hare goederen „op gezette tijden en in 't openbaar te veilen.” Om dus bij deze belemmerende bepalingen tot den meest mogelijken natuurlijken toestand te geraken, lag er wel geen ander noch beter middel voor de hand, dan om de markt, niet met schokken, maar meer regelmatig, te voorzien en de koffij der Regering liever maandelijks in plaats van halfjaarlijks, ten verkoop aan te bieden. Op deze wijze kwam men het gewoon beloop der zaken althans vrij wat meer nabij.

Dat de volmaaktheid reeds bereikt zijn zou! Wie zou het willen

beweren? Maar onvoorzigtig zouden wij het achten het thans in praktijk gebragte systeem weder te willen veranderen; men heeft slechts één proefjaar gehad, er zullen er meer noodig zijn. Maar daarom kan en moet de N. H. M. evenwel ernstig er op bedacht zijn om, met behoud van het tegenwoordige systeem, in de ondergeschikte punten die verbeteringen aan te brengen, die noodig zijn. En er zijn fouten die verholpen kunnen worden; wij noemen slechts de wijze der monster-uitgifte waarover de handel in 't algemeen zoo ontevreden was (*) en het niet lang genoeg vooruit aankondigen eener veiling: zeer gevoeglijk zou men bij de annonce eener veiling, die der daar op volgende kunnen voegen. Ook liet de sortering der veiling wel eens te wenschen over: met weinig moeite had men die beter naar de behoefte van den handel kunnen inrigten. Door dergelijke ondergeschikte bezwaren — en er zouden er wellicht nog meer aan te wijzen zijn — weg te nemen, zou het algemeen belang zeker gebaat en tevredenheid gegeven worden.

En zal nu, door de maandelijksche koffij-veilingen, de Nederlandsche markt te gronde gaan en zij niet meer den toon geven aan de andere markten van Europa? Maar deden dat dan de vroegere halfjaarlijksche veilingen? had dat overwigt onzer markt niet eene andere oorzaak, namelijk de groote toevoer van koffij naar hier? Blijft deze laatste, dan zal ook ons overwigt op de andere markten wel geheel hetzelfde blijven, op welke wijze ook men de koffij aan de markt brenge. Zijn dan niet Liverpool en Havre voor het katoen, Londen voor suiker, de toongevers voor den geheelen handel? En daar heeft men nimmer aan massale periodieke veilingen gedacht. Neen, daar veilt en verkoopt en handelt men *dagelijks* en juist dit geeft levendigheid en vertier en invloed op de geheele handelswereld. Zoo zal 't bij ons ook gaan en althans make men zich in 't minste niet ongerust, dat, mits wij onze aanvoeren behouden, ons prestige zal verloren gaan.

(*) Men geeft althans zeker *te veel* monsters uit en dwingt de gagadigden die *allen*, tegen betaling, te nemen, terwijl de meesten er van geen belang voor hen hebben. In de September-veiling 1864 waren 115 monsters, waaronder van pakkingen van 100, tot 50, ja zelfs van 16 en 15 balen! Waarvoor is die monster-uitgifte, op die wijze noodig? Vroeger, onder het oude systeem, had men pakkingen van 10 en 15 m. balen, en meer, diverse sorteringen en beschadigd; daarvan werden geene monsters *uitgegeven* maar die koffij werd voor een ieder ter bezigtiging gesteld. Iedereen weet dat in den regel, juist die pakkingen waarbij vrije opbieding, buiten de makelaars-combinatie om, plaats vond, het duurst betaald werden.

En nu het beweren, dat, hoe grooter de veilingen hoe hooger de prijzen zijn. Wetenschappelijk beschouwd is dit beweren eigenlijk een *contradictio in terminis*, die geene wederlegging behoeft; maar ik wil toch hun, die dit gevoelen nog omhelzen, even wijzen op de jaren 1835 tot 1837 toen de prijzen van 36 tot op 24 c. terugliepen, op de jaren 1840 tot 1843 toen zij van 31 tot op 20 c. daalden, om daarna, behoudens geringe verhooging van 1 à 2 c., in 1844 en 1845 allengs te dalen tot op 17 en 18 c. in 1848. Dit alles had plaats onder het oude systeem der massale veilingen en de hoogere prijzen der laatste jaren, voornamelijk sedert 1859, zijn dus aan dat systeem *zeker* niet toe te schrijven. (*)

Eindelijk zijn er die hun afkeer van het nieuwe systeem gronden op hunne tevredenheid met de uitkomsten van het oude. Maar zoo zij in de werking en de resultaten daarvan het bewijs meenen te zien, dat dit voordeelig voor den handel en de schatkist is geweest, dan vragen wij hun niet alleen: of zij dan die zoo even aangehaalde veilingsprijzen van 20 of 17 c. zoo bijzonder voordeelig vonden? maar vooral wenschen wij hun de vraag te stellen: op welke vergelijking zij hun oordeel gronden? Om te kunnen zeggen, dat iets zoo *goed* en zoo voortreffelijk mogelijk is, dient men toch wel te kunnen aantoonen, dat het niet *beter* en niet voortreffelijker had kunnen zijn. En nu meenen wij tegenover hunne onbewezen stelling: de veilingen onder het oude systeem hebben ons de hoogstmogelijke prijzen bezorgd, met volle gerustheid het beweren te mogen overstellen, dat bij een minder gekunstelden toestand onze koffijprijzen hooger zouden zijn geweest. Dit beweren zou op goede gronden te verdedigen zijn, waarvan de nadere uiteenzetting ons te uitvoerig zou doen worden, doch die voor een groot deel reeds in hetgeen wij hierboven zeiden te vinden zijn.

En hoe zal nu de loop der koffij-prijzen dit jaar zijn? Zal men in de eerste veiling hoog, in de volgende veilingen allengs lager betalen om daarna weder tegen het eind des jaars te stijgen? Wie is er die het zeggen kan? De omstandigheden zullen wel, even als altijd, den invloed van onze markt op het buitenland en omgekeerd die van het buitenland op onze markt regelen, en de kwestie dezer maandelijksche veilingen zal op de algemeene wereld markt wel

(*) De gemiddelde veiling-prijs voor goed ord. Java koffij was van 1835 tot 1848 = 26 c.; van 1849 tot 1863 = 33½ c. En voor die 29 jaren, 1835—1863 dooréén genomen ± 29½ c.

niet van invloed zijn; de waarde bepaling van een hoofdartikel als koffij wordt door geheel andere en magtiger factoren geregeld.

Wij zullen wel niet behoeven te verzekeren dat wij voor de overige gouvernements producten: suiker, specerijen en tin, de thans gevolgde wijze van verkoop evenzeer afkeuren. Het zou ons te ver voeren daarover thans opzettelijk uit te weiden, maar ook daar schijnt ons verandering noodzakelijk.

De Minister van Kolonien heeft, naar ons en veler oordeel, den dank der natie en dien des handels verdiend door, wat de koffij betreft, met het oude en verouderde veilingstelsel te breken en een nieuwen weg in te slaan, op welken met grond verbetering te wachten is. Mogen dan ook enkele bijzondere belangen schijnbaar daarbij benadeeld zijn geworden, het algemeen welzijn zal er krachtig door zijn bevorderd.

Rotterdam 15 Jan. 1865.

F. W. C. Blom.

Sedert het bovenstaande geschreven werd, kondigde de N. H. M. hare eerste koffijveiling voor dit jaar aan, te houden den 15 Februarij, met circa 87,200 balen. Zij gaf daarbij tevens kennis dat de veilingen in Maart, April, Mei en Junij ieder uit ongeveer gelijke hoeveelheid zullen bestaan en dat in Julij *geene* veiling zal worden gehouden.

Later gaf de N. H. M. kennis dat zij dit jaar slechts ééne veiling van tin zou houden, in de maand Junij; doch zonder verdere opgaaf van hoeveelheid of andere bijzonderheden.

Wij willen thans over die beide aankondigingen niet uitweiden en liever ons oordeel opschorten tot dat wij, welligt, beter ingelicht zullen zijn. Dat het ons in hooge mate bevreemdde *reeds nu* aangekondigd te zien dat er in Julij *geene* koffijveiling zal gehouden worden, en dat voor het tin, de oude veilingwijze, naar het schijnt, onveranderd in stand gehouden wordt, zullen wij wel niet behoeven te verzekeren.

F. W. C. B.
